

Lausunto lausuntopyyntöön:

Talousvaliokunta perjantai 03.06.2022 klo 11.00 / U 37/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: U 37/2022 vp **Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiiviksi**

Eva Heiskanen ja Katri Koistinen, Kuluttajatutkimuskeskus, Helsingin yliopisto

Kiitos tilaisuudesta lausua Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiiviksi.

Ehdotuksen tavoitteena on pyrkiä erityisesti edistämään kiertotaloutta ja puhdasta ja vihreää taloutta EU:ssa antamalla kuluttajille mahdollisuus tehdä tietoon perustuvia ostopäätöksiä ja siten edistää kestävämpää kulutusta. Pidämme Valtioneuvoston näkemyksen mukaisesti tärkeänä sitä, että kuluttajat saavat riittävästi luotettavaa tietoa tuotteiden kestävydestä, ympäristöominaisuuksista, elinkaaresta ja korjattavuudesta.

Muutokset sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevaan direktiiviin ovat erittäin tervetulleita. Harhaanjohtaviin ympäristöväättämiin on syytäkin puuttua. Erityisen tervetullutta on edellyttää elinkeinonharjoittajat ilmoittamaan, mikäli tavaran jatkuva toimivuus riippuu alkuperäisen tuottajan toimittamista kuluista osista, varaosista tai tarvikkeista. Olisi lisäksi tärkeää, että kansallisille kuluttajaviranomaisille osoitettaisiin resursseja kestävyys- ja ympäristöväättämiä ja –merkintöjä koskevista vaatimuksista viestintään sekä niihin liittyvän markkinoinnin valvontaan.

Kohdassa 4.3 esitetty huoli siitä, että tiedonantovaatimusten jatkuva kasvattaminen monimutkaisilla uusilla kohdilla lisää riskiä siitä, että kuluttajat eivät enää perehdy lainkaan annettuihin tietoihin tai että he eivät kykene enää erottamaan tiedoista päätöksentekonsa kannalta keskeisimpiä tietoja, on osin aiheellinen. Samoin se, ettei tarpeettomasti aiheuteta hallinnollista taakkaa elinkeinonharjoittajille. Kuluttajille annettavan tiedon määrä ei välttämättä kuitenkaan muodostu ongelmaksi, jos tiedot esitetään sellaisella tavalla ja siten organisoituna, että kuluttaja pystyy nopeasti löytämään päätöksenteon kannalta oleelliset asiat ja tarvittaessa löytää myös yksityiskohtaisempaa tietoa. Lisäksi ymmärtämisen kannalta on tärkeää, että tiedot esitetään selkeällä kielellä. Monipuolinen tiedontarjonta auttaa myös kuluttajia, jotka hyödyntävät koneluentaa ja tiedon haravointia (data scraping) tiettyjen tuotteiden hakemiseksi tai karsimiseksi. Samoin monipuolinen tiedontarjonta auttaa myös muita toimijoita, kuten järjestöjä, vertailemaan ja arvioimaan tuotteita ja tarjoamaan näin hyödyllistä tietoa kuluttajille.

Kohdassa 4.1 todetaan, että ”säännökset muun muassa kestävyysmerkintöjen avoimuuden ja uskottavuuden varmistamiseksi lisäävät niistä vastaavien organisaatioiden kustannuksia. Kustannukset todennäköisesti siirtyvät tällaisia merkintöjä hakeville yrityksille, mutta ne voivat myös päättää hakea harvemmin merkintöjä tulevaisuudessa”. Koska tuotteilta saatetaan vaatia erilaisia kestävyysmerkintöjä tai sertifiointeja hankintapäätöksiä tehtäessä esimerkiksi julkisella sektorilla, merkintä- ja sertifiointijärjestelmiä kehitettäessä tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että järjestelmistä itsessään ei muodostu kohtuuttoman kalliita. Kulujen tulee olla kohtuullisia yrityksen koko ja tuotanto huomioiden, jotta eri kokoiset yritykset voivat tuotteitaan kilpailukykyisesti markkinoille tarjota, ja jotta niistä ei aiheudu kuluttajille tuotteiden loppukäyttäjänä tarpeettoman suuria kustannuksia.

Kokonaisuudessaan ehdotuksen tavoite edistää kuluttajien tiedon saantia tuotteiden kestävydestä, ympäristöominaisuuksista, elinkaaresta ja korjattavuudesta, on kannatettava, ja edesauttaa kuluttajien mahdollisuutta tehdä perusteltuja valintoja.